

Civila – (o)skyddade?

Skyddet för civila i icke-internationella konflikter efter
Tadic' domen vid ICTY

Abstract

Det humanitärrettsliga skyddet för civila i konflikter har sedan dess tillkomst främst reglerat internationella konflikter, något som inte förändrats i takt med att konfliktbilden skiftat från att ha dominerats av internationella konflikter till att istället präglas av mer svårdefinierade interna sådana. Först 1993 togs ett avgörande steg mot en breddning av skyddet då säkerhetsrådet instiftade International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, ICTY. Tribunalen, vilken inte var avsedd att fungera lagstiftande, kom detta till trots att skapa prejudikat i form av domen mot Tadic'; ett prejudikat, vilket kom att få två viktiga konsekvenser. Det gav upphov till en ny definition av begreppet "väpnad konflikt" och det ledde till att sedvanerätten tillskrevs större vikt. I denna uppsats tillämpas två teorier i analysen av Tadic' fallets betydelse gällande skyddet för civila i icke-internationella konflikter, rational choice teorin samt konstruktivistisk teori. Slutsatsen som dras är att Tadic' domen bidragit till ett utökat skydd.

Nyckelord: Dusko Tadic', ICTY, icke-internationella konflikter, internationell humanitärrett, rational choice, konstruktivism

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Frågeställning och Syfte	1
1.2 Avgränsningar	1
1.3 Teori	2
1.4 Metod och material	2
2 Bakgrund	4
2.1 Genèvekonventionerna, 1949	4
2.1.1 Artikel 3	5
2.2 Tilläggsprotokoll I och II, 1977	5
2.3 International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, ICTY	6
2.3.1 Skapandet av ICTY, dess jurisdiktion och målsättning	7
2.3.2 ICTY:s förfarande	7
3 Fallet Tadic´	9
3.1 Dusko Tadic´ s bakgrund	9
3.2 Åtalet	10
3.3 Domarna	11
3.4 Fallets konsekvenser	12
3.4.1 Ny definition av termen ”väpnad konflikt”	12
3.4.2 Sedvanerättens ökade betydelse	13
4 Teoretisk analys	14
4.1 Tadic´ fallets betydelse sett utifrån rational choice teorin	14
4.2 Tadic´ fallets betydelse sett utifrån konstruktivistisk teori	16
5 Avslutande analys	18
6 Referenser	21
6.1 Juridiska dokument och resolutioner	21
6.2 Webbplatser	22

1 Inledning

Under senare år har konfliktbilden i världen skiftat från att ha dominerats av mellanstatliga konflikter till att övergå till en överväldigande majoritet interna sådana. Detta har skett utan att det skydd som ges de civila uppdaterats i samma utsträckning vilket lämnat ett vakuum i den humanitära lagstiftningen. Ett vakuum vilket vi i denna uppsats ämnar undersöka för att på så vis se huruvida det idag fortfarande existerar eller om lagstiftningen börjar komma ikapp. Detta gör vi genom en närmare genomgång av Tadic' fallet vilket behandlats vid ICTY och dess konsekvenser.

Vi kommer i denna inledning att presentera vår frågeställning och syfte för att sedan gå vidare med ett klagörande av vilka avgränsningar vi avser göra samt vilken teori och metod som kommer att tillämpas.

1.1 Frågeställning och syfte

Vår frågeställning är följande;

Kan domen i målet mot Tadic' vid International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, ICTY, ses ha utvecklat skyddet för civila i icke-internationella konflikter?

Vårt syfte blir således att med utgångspunkt i fallet Tadic' se om skyddet för civila i icke-internationella konflikter börjar nå upp till det skydd som ges civila i internationella konflikter, ett skydd vilket varit betydligt mer omfattande. Vi anser att detta är relevant då icke-internationella konflikter dominerat konfliktbilden i världen sedan kalla krigets slut samtidigt som de traktatbaserade rättigheterna till skydd för civila inte utvecklats i samma takt och därmed inte återspeglar dagens konfliktsituation.

1.2 Avgränsningar

För att kunna se huruvida skyddet utvecklats eller ej så kommer vi att börja med en genomgång av de idag existerande rättsreglerna vilka reglerar skyddet för civila, närmare bestämt Genèvekonventionen från 1949 och dess två

tilläggsprotokoll från 1977. Vidare kommer vi att begränsa oss till fallet Tadic' vilket hanterats vid ICTY, vi kommer då att fokusera på samtliga av domarna i fallet i kombination med domstolens stadga.

Vi kommer därmed inte att titta på de andra *ad hoc*-domstolarna (ICTR samt specialdomstolen för Sierra Leone) eller Internationella brottmålsdomstolen, ICC. Detta tillåter oss att generalisera utifrån just detta enstaka fall och dess betydelse för utvecklingen av reglerna för skyddet för civila, vi ämnar alltså inte att ge oss på en allmän generalisering när det gäller utvecklandet av den humanitära rätten i stort.

1.3 Teori

Inom internationell rätt och internationella relationer finns två kontrasterande synsätt när det gäller synen på den internationella rätten och stiftandet av den. Dessa två teorier är i sig oförenliga med varandra men vi kommer ändå att föreslå en kombination, detta då vi på så vis anser oss få en mer heltäckande bild av verkligheten.

Den första skolan utgörs av den konstruktivistiska vilken ser lagen som ett normativt ramverk vilket skapas genom det arbete som utförs av aktörer drivna av moraliska normer. Ett skapande av lagar vilket påverkar de reglerade aktörernas beteende genom en internationalisering av synen på vad som anses moraliskt lämpligt. Den andra skolan utgörs av rational choice teorin vilken utgår från den internationella rätten som skapad genom intressebaserat ”köpslående”. Ett ”köpslående” vars resultat sedan influerar staters beteende genom sanktioner och incitament vilka tar sitt ursprung i den logik kring vilka konsekvenser beteendet kommer att få.¹

1.4 Metod och material

För att besvara vår frågeställning kommer vi att gå tillväga på följande sätt i utförandet av vår kritiska fallstudie; Vi börjar med att presentera en bakgrund där vi tar upp de avgörande milstolparna när det gäller det skydd som ges civila i den humanitära rätten. Detta för att sedan gå vidare med en närmare genomgång av ICTY, närmre bestämt fallet Tadic' och de följande domarna. Efter en närmare genomgång och analys av detta fall samt ett presenterande av dess konsekvenser

¹ van Aaken, Anne, 2006. “To Do Away with International Law? Some Limits to “The Limits of International Law” “. *The European Journal of International Law*, vol. 17, nr.1, s. 289-308

kommer vi att applicera de två teorier vilka vi tidigare presenterat. Utifrån vilka en avslutande diskussion förs om fallet Tadic' s betydelse för utvecklingen av skyddet för civila i icke-internationella konflikter.

Materialet vi kommer att använda utgörs i förstahand av publikationer från tribunalen, dvs. åtalen samt domarna, samt vetenskapliga artiklar kring internationell humanitär rätt. På detta sätt tillämpar vi såväl primär som sekundärmaterial.

2 Bakgrund

Inom den humanitära rätten kan två övergripande och parallella trender utläsas. Dessa två utgörs av dels den fortlöpande utvecklingen vilken resulterat i att den humanitära rätten idag är den mest omfattande och vedertagna grenen inom den internationella rätten i stort. Och dels de fortsatta, konstanta brotten mot detta regelverk vilka paradoxalt nog har legat till grund för dess ständiga utveckling.

Vi kommer i detta kapitel att avhandla de avgörande milstolparna när det gäller framväxten av skyddet för civila inom den humanitära rättens ramar. Vi inleder med en kort genomgång av de för oss väsentliga delarna av Genèvekonventionerna för att sedan fortsätta med dess två tilläggsprotokoll. Detta för att sedan avsluta med en presentation av *ad hoc* domstolen, International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, ICTY.

2.1 Genèvekonventionerna, 1949

Efter andra världskrigets slut tog International Committee of the Red Cross, ICRC, initiativet till skapandet av ett tillägg till de tre konventioner vars utkast man redan skissat fram.² Detta tillägg utgjordes av den IV konventionen vilken behandlade skyddet för civila i händelse av krig.

Formulerandet av konventionerna präglades av FN:s frånvaro, och likt vid tidigare tillfällen blev det ICRC som stod för utkasterna. FN kom dock ändå att influera dess utformning genom det inflytande som den nyligen (1948) antagna deklarationen för mänskliga rättigheter fick. Detta inflytande syns särskilt tydligt i artikel 3, vilken reglerar förhållandet mellan stater och deras befolkning i tid av krig, ett förhållande som traditionellt behandlas inom regelverket kring de mänskliga rättigheterna.³

² De tidigare tre konventionerna reglerar behandlandet av sårade och sjuka, skeppsbrutna samt krigsfångar.

³ Schindler, Dietrich, 2003. "International Humanitarian Law: Its Remarkable Development and its Persistent Violation", *Journal of the History of International Law*, nr. 5, s. 165, 170-171

2.1.1 Artikel 3

De traktater vilka reglerade krigets lagar vilka instiftats före 1949 reglerade alla endast mellanstatliga konflikter, även kallade internationella. Vid utarbetandet av Genèvekonventionerna hade ICRC som avsikt att utvidga regelverket till att även gälla konflikter vilka klassas som interna, dvs. icke-internationella. Tiden var dock inte mogen för detta steg då det fanns en motvilja hos majoriteten av staterna, speciellt kolonialmakterna Storbritannien och Frankrike. Vid konferensen som föregick antagandet av de slutgiltiga konventionerna diskuterades hur reglerna kring icke-internationella konflikter skulle utformas. Diskussionerna resulterade i skapandet av artikel 3 vilken införlivades i samtliga av konventionerna. Artikeln lyder;

”In the case of armed conflict not of an international character occurring in the territory of one of the High Contracting Parties, each Party to the conflict shall be bound to apply, as a minimum, the following provisions...”⁴

Trots det klara syftet med artikeln, att skydda civila i inbördeskrig, så har artikelns oprecisa formulering gett upphov till diskussion kring hur den skall tolkas. Exakt definition på vad ”armed conflict not of an international character” innebär saknas vilket kan ses som avgörande för när artikeln kan tillämpas.⁵

2.2 Tilläggsprotokoll I och II, 1977

Under åren som följde antagandet av Genèvekonventionerna var intresset för dem lågt, de sågs helt enkelt inte som relevanta då antalet väpnade konflikter i världen var relativt få. Under 1960-talet förändrades detta i takt med att antalet större konflikter (ex. Vietnam 1964-75 och Nigeria-Biafra 1967-70) och befrielsekrig (vilka bröt ut vid avkolonialiseringen) ökade. Konflikter under vilka antalet civila offer ständigt ökade, vilket nu gjorde att tiden var mogen för de förändringar som ICRC redan 1949 förespråkade. 1968 hölls en internationell konferens om mänskliga rättigheter i Teheran vid vilken krav lyftes fram på en översikt av Genève- och Haag konventionerna för att förbättra skyddet för såväl civila som fångar och stridande i samtliga väpnade konflikter. Som svar på detta skrev ICRC tillsammans med experter och regeringsföreträdare ett utkast till vad som skulle komma att bli de två tilläggsprotokollen till de redan existerande Genèvekonventionerna. Detta utkast låg till grund för den diplomatiska konferens som påbörjades 1974 och slutligen 1977 resulterade i tillkomsten av

⁴ Geneva Conventions I-IV, 1949, art. 3

⁵ Danner Marston, Allison, 2006. “When Courts Makes Law: How the International Criminal Tribunals Recast the Laws of War”, *Vanderbilt Law Review*, vol. 59, nr. 1, s. 10-12

tilläggsprotokoll I och II. Protokoll I vilket består av ett omfattande regelverk för skydd av civila i internationella väpnade konflikter. Protokoll II, vilket är betydligt mindre omfattande, behandlar till skillnad från det första skyddet för civila i icke-internationella konflikter.⁶

Dessa protokoll kom att fylla de luckor i den humanitära rätten som under de närmast föregående årtiondena blivit smärtsamt uppenbara. Några av de centrala tilläggen som gjordes var att den sedvanerättsliga principen att stridande måste skilja mellan stridande och civila samt mellan civila och militära mål fastslogs.⁷ Samt att man genom protokoll I fastslog en ny definition av ”väpnade styrkor” respektive ”stridande”. Vilket gör att man nu kan kringgå den tidigare distinktionen mellan reguljära och icke-reguljära styrkor.⁸ Även de problem som tidigare funnits med uttolkandet och implementerandet av artikel 3 adresserades i form av protokoll II vilket trots sitt korta omfång (antalet artiklar reducerades från 47 till 28 vid konferensens sista session) utvecklar skyddet i icke-internationella konflikter.⁹

2.3 International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, ICTY

Sedan kalla krigets slut har den humanitära rätten fått ökad internationell uppmärksamhet, detta som en följd av att konfliktbilden förändrats genom ett ökat antal konflikter vilka brutit ut då tidigare totalitära regimer brutit samman och förlorat kontrollen. Den nya konfliktbilden bestående av såväl etniskt- som religiöstbaserade konflikter gjorde den humanitära rättens betydelse uppenbar. Grova brott som folkmord, tvångsförflyttning, avsiktliga attacker mot civila och nekande av bistånd skapade ett behov av internationell intervention.

Under 1990-talet utförde FN ett flertal insatser med blandat resultat. Majoriteten av dessa insatser visade sig dock vara otillräckliga, som exempelvis i fallen med Jugoslavien och Rwanda. Dessa misslyckanden kom att leda till ett utvecklande av den humanitära rätten genom skapandet av *ad hoc*-domstolarna för såväl Jugoslavien som Rwanda, vilka i sin tur banade väg för Internationella brottsmålsdomstolen, ICC.¹⁰

⁶ Schindler, 2003. s. 171-172, Danner Marston, 2006. s. 113-116

⁷ Se Protokoll I, 1977, art. 48 samt Protokoll II, 1977, art. 13

⁸ Se Protokoll I, 1977, art. 43, art. 44

⁹ Schindler, 2003. s. 171-172

¹⁰ Schindler, 2003. s. 173-174

2.3.1 Skapandet av ICTY, dess jurisdiktion och målsättning

Som ett första steg i skapandet av domstolarna beslutade säkerhetsrådet att storskaliga brott mot de mänskliga rättigheterna, vilka resulterat i stort mänskligt lidande kan anses utgöra ett hot mot internationell fred och säkerhet. Detta gav i sin tur ger möjligheten att ta till åtgärder baserade på kapitel VII i FN-stadgan.¹¹ Den 22 februari 1993 antog säkerhetsrådet resolution 808 vilken etablerade International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, ICTY.¹² Uppdraget att skriva ihop domstolens stadga gavs till FN:s dåvarande generalsekreterare, Boutros Boutros-Ghali, som under hård tidspress skrev en stadga baserad på de förslag vilka inkom från medlemsstaterna, samt diverse NGO:s. Stadgan gav domstolen jurisdiktion över folkmord, brott mot mänskligheten, samt grova brott mot krigets lagar som de är definierade i Genèvekonventionen med avgränsningen att brotten måste ha begåtts i Forna Jugoslavien efter 1 januari 1991.¹³ Stadgan samt den preambel i vilken domstolens mål (att stoppa krigsbrotten i Jugoslavien, bestraffa de personer vilka begått dessa brott samt bryta cykeln av etniskt våld) fastslogs antogs den 25 maj 1993 i form av resolution 827.¹⁴

Antagandet av domstolen möjliggjordes av det faktum att ingen av staterna i säkerhetsrådet såg den som ett hot mot sin egen suveränitet p.g.a. domstolens begränsade jurisdiktion. Inte heller sågs den som ett steg i riktning mot utvecklandet av en permanent internationell brottsmålsdomstol, detta trots att man insåg ICTY:s möjlighet att skapa prejudikat inom den humanitära rätten då den skulle bli den första att pröva dessa rättsregler på internationell nivå.¹⁵

2.3.2 ICTY:s förfarande

Enligt artikel 15 i domstolens stadga så ges domarna rätten att utveckla domstolens förfarande sätt, d.v.s. hur rättegångarna skall genomföras, hur bevis skall samlas in samt hur vittnen skall skyddas. Domarna själva väljs av generalförsamlingen utifrån en lista föreslagen av säkerhetsrådet.¹⁶ Processen ser ut som följande;

1. Åklagaren utför utredningen och har då möjligheten att kräva att en stat tillfälligt häktar en misstänkt samt insamlar bevis. Åklagaren kan om hon anser det nödvändigt via beslut från en av domarna få den misstänkte förflyttad till häktet i Haag. Om

¹¹ Schindler, 2003. s. 174, Danner Marston, 2006. s. 19

¹² S.C. Res. 808, U.N. Doc. S/RES/808 (February 22, 1993)

¹³ ICTY Statue, art. 9

¹⁴ Danner Marston, 2006. s.20 , S.C. Res. 827, U.N. Doc. S/RES/827 (May 25, 1993)

¹⁵ Danner Marston, 2006. s. 22

¹⁶ ICTY Statue, art.13, art. 15 , Abrams, Jason S. , Ratner, Steven R. , 2001. *Accountability for Human Rights Atrocities in International Law*, New York: Oxford University Press, s. 193-194

- åklagaren efter utredning finner att bevisen är starka nog för att den misstänkte ska kunna åtalas på skäligen grunder så inlämnar hon ett åtal för godkännande av en av domarna i den s.k. ”Trial Chamber”.
2. Om domaren håller med om att det finns grund för åtal så kan han eller hon gå vidare genom att utfärda nödvändiga order om exempelvis arrestering och utlämning av den åtalade.
 3. När den åtalade infunnit sig inför rätten får han eller hon ta ställning till åtalet och förklara sig skyldig/oskyldig.
 4. Rättegången inleds med en öppningsplädering vilken sedan följs av ett framläggande av bevis och förhör av vittnen från båda parter. Även domstolen kan kalla vittnen samt höra representanter för stater och organisationer. Efter presentationen av bevisningen genomförs de avslutande pläderingarna.
 5. För att en åtalad skall dömas krävs ett majoritetsbeslut från kammarens domare. Domstolen kan döma ut fängelsestraff men inte dödsstraff och vid bestämmandet av straffets längd skall förmildrande (som samarbete med åklagarsidan eller rådande omständigheter) samt försvärande omständigheter vägas in.
 6. När domen väl fallit finns möjlighet att överklaga till den s.k. ”Appeals Chamber” i vilken domen kan fastslås, upphävas eller omvärderas och dess beslut är det slutliga.
 7. Det finns dock möjlighet för såväl försvaret som åklagarsidan att kräva en översikt av domen om nya bevis framkommer efter att den slutliga domen fallit.
 8. När en åtalad väl dömts kan ICTY välja i vilken stat den dömda skall avtjäna sitt straff från en lista på stater vilka anmält sig till säkerhetsrådet som villiga att ta emot de dömda. De dömda står då under den stats jurisdiktion i vilken de sitter fängslade, dock fattas det slutgiltiga beslutet av eventuellt benådande av tribunalen.¹⁷

Tilläggas bör att tribunalens stadga kräver att genomförandet av rättegångarna skall ske på ett sätt vilket är förenligt med art. 14 i den Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, ICCPR.¹⁸

¹⁷ Abram et al., 2001. s. 193-197

¹⁸ International Covenant on Civil and Political Rights 1966, art. 14, ICTY Statute, art. 18, art. 20-21

3 Fallet Tadic´

Av de över 100 fall som prövats vid ICTY kommer vi här att se närmare på fallet med Dusko Tadic´ som den 26 april 1995 kom att bli den förste att överlämnas till tribunalen. I maj 1997 dömdes han på 11 av 31 åtalpunkter, inkluderande brott mot mänskligheten, samt grova brott mot Genèvekonventionen. Han dömdes till 20 års fängelse, men fick efter överklagan domen omvärderad och straffet sänkt till 10-20 års fängelse.¹⁹

Vi kommer i detta kapitel att börja med en kort presentation av Tadic´s bakgrund, åtalet och domarna för att sedan avsluta med en genomgång av fallets viktigaste konsekvenser.

3.1 Dusko Tadic´s bakgrund

Dusko Tadic´ föddes i oktober 1955 i Kozarac, en stad som före konflikten bestod av en majoritet muslimer. Han kom från en framstående serbisk familj, hans fader hade deltagit i striderna under andra världskriget samtidigt som hans moder satt i det ökända lägret Jasenovac vilket styrdes av pro-tyska kroater. Tadic´ var politiskt aktiv i Radovan Karadzics extremistiska serbisk-nationalistiska parti, Serbiska Demokratiska Partit, SDS.²⁰

Enligt åtalet så deltog Tadic´ i slutet av maj 1992 då serbiska styrkor attackerade bosnisk-muslimska och kroatiska befolkningen i opstina Prijedor i Bosnien-Hercegovina. Styrkorna stängde olagligen in tusentals muslimer och kroater i lägren Omarska, Keraterm och Trnopolje. Tadic´ kom vid tribunalen att åtalas för bl.a. mord, misshandel och attacker utförda såväl i lägren som utanför.²¹

¹⁹ Se Tadic´ Interlocutory Appeal, Tadic´ Appeal samt Tadic´ Sentencing Appeal samtliga Case No. IT-94-1-I

²⁰ Se Tadic´ Trial Chamber Sentencing Judgement, Case No. IT-94-1-I

²¹ Se Tadic´ Trial Chamber Sentencing Judgement, Case No. IT-94-1-I, Case Information Sheet, <http://www.un.org/icty/cases-e/index-e.htm> , 2006-12-21

3.2 Åtalet

Dusko Tadic' åtalades utefter principen om individuellt ansvar enligt artikel 7 i stadgan för följande brott;

- 12 punkter för brott mot mänskligheten enligt artikel 5 i stadgan, dvs. förföljelse på bas av politiska, etniska och/eller religiösa grunder, mord samt inhuman behandling.
- 12 punkter för grova brott mot 1949 års Genèvekonventioner enligt artikel 2 i stadgan, dvs. våld mot liv och person, tortyr, inhuman behandling och stympning.
- 10 punkter för brott mot krigets lagar enligt artikel 3 i stadgan, dvs. grym behandling och mord.²²

Åtalspunkterna är baserade på händelser i opstina Prijedor mellan 23 maj och 31 december 1992. Enligt åtalet har Tadic' i slutet av maj 1992 deltagit i intensiv beskjutning av muslimska områden. Vilket resulterade i att den muslimska befolkningen flydde sina hem varav de flesta tillfångatogs av de serbiska styrkorna för att sedan tvingas marschera till de fångläger där de sedermera fängslades. De som inte orkade marschera sköts direkt på platsen.

Tre veckor efter de inledande attackerna övertog serberna med våld makten i opstina området efter vilket storskaliga attacker påbörjades vid vilka ytterligare fångar togs och fördes till lägren. Tagandet av fångar i opstina området fortsatte under de kommande veckorna, muslimska och kroatiska intellektuella samt politisk aktiva skickades till Omsaka-lägret. Ett läger vilket utgjordes av ett före detta gruvkomplex där fångarna hölls i tre olika byggnader. Administrationsbyggnaden i vilken förhören hölls och där de flesta kvinnorna placerades, garaget/hangaren där särskilt svår misshandel utövades samt en mindre byggnad vilken kallades "red house" dit fångar togs men aldrig återvände ifrån.

Levnadsförhållandena i Omsaka-lägret var brutala, fångarna trängdes ihop utan möjlighet att sörja för sin personliga hygien. De gavs svältportioner vilka de gavs tre minuter på sig att äta innan de tvingades ut ur kantinen. Det lilla vatten som fanns tillgängligt var kontaminerat och fångarna gavs ingen möjlighet att tvätta eller byta kläder. Ingen medicinsk tillsyn fanns att tillgå.

Grov misshandel med diverse tillhyggen (ex. metallrör, verktyg, knivar och trä batonger) var vanligt förekommande i lägret. Såväl kvinnliga som manliga fångar utsattes för tortyr, våldtäkt, sexuellt ofredande och allmän förödmjukelse. Många fångar, en del identifierade andra inte, överlevde inte denna behandling, utan dog i lägret.

Efter insamlandet av tusentals av muslimer och kroater i slutet av maj som ovan beskrivits så gick grupper av serber (den åtalade inkluderad) in i de byar i

²² Se Case Information Sheet, <http://www.un.org/icty/cases-e/index-e.htm> , 2006-12-21

området i vilka det fortfarande fanns överlevande vilka de antingen drev från sina hem eller dödade.²³

3.3 Domarna

Den första domen föll den 7 maj 1997, två år efter att Tadic' överlämnats till tribunalen. Enligt denna första dom fann man Dusko Tadic' skyldig till att ha begått följande brott;

- Brott mot mänskligheten enligt artikel 5 i stadgan (förföljelse på bas av politiska, etniska och/eller religiösa grunder samt inhuman behandling)
- Brott mot krigets lagar enligt artikel 3 i stadgan (grym behandling)

Av de totalt 31 åtalpunkterna låg 11 till grund för den 301 sidor långa domen medan 11 punkter ogiltigförklarades och han fanns oskyldig till 9 punkter gällande mord. Straffet kom att utdömas en vecka senare, den 14 maj 1997 dömdes så Tadic' till 20 års fängelse.²⁴ Såväl försvaret som åklagarsidan överklagade domen men den 15 juli 1999 nekades Tadic' en andra prövning. Det blev istället åklagarsidans överklagan som kom att ligga till grund för den nya prövningen vilken kom att leda till ett upphävande av den tidigare domen. Nu kom Tadic' istället att dömas för;

- Grova brott mot 1949 års Genèvekonventioner enligt artikel 2 i stadgan (våld mot liv och person, tortyr, inhuman behandling)
- Brott mot mänskligheten enligt artikel 5 i stadgan (mord)
- Brott mot krigets lagar enligt artikel 3 i stadgan (mord)

Denna dom kom alltså att innefatta ytterligare 9 punkter utöver de han tidigare dömts för och han dömdes så den 11 oktober 1999 till 25 års fängelse vilket då var det längsta straff som utdömt av tribunalen. Försvaret överklagade dock straffets längd, den 14 januari 2000 hölls en muntlig plädering vid vilken försvaret fick framföra sina argument mot de tidigare utdömda straffen. Den 26 januari 2000 dömdes slutligen Tadic' till max 20 års fängelse (från vilket han tilläts dra av den tid han suttit fängslad dvs. från den 13 februari 1994), ett straff vilket han nu avtjänar i Tyskland.²⁵

²³ Se Tadic' Indictment, Case no. IT-94-1-I

²⁴ Se Trial Chamber Judgement, Case No. IT-94-1-I

²⁵ Se Appeals Chamber Judgement, Trial Chamber Sentencing Judgement, Sentence on Appeal samtliga Case No. IT-94-1-I

3.4 Fallets konsekvenser

Domen mot Dusko Tadic' innebar inte enbart att en krigsförbrytare bestraffades utan den kom även att få andra konsekvenser bland vilka vi här kommer att ta upp de två viktigaste. Vi inleder med dess nya definition av begreppet "väpnad konflikt" för att sedan avsluta med dess bidrag till sedvanerättens ökade betydelse.

3.4.1 Ny definition av termen "väpnad konflikt"

På senare tid har det skett en assimilering mellan rättsreglerna kring icke-internationella och internationella konflikter vilken lett till att skiljandet dem emellan gradvis förlorat sin mening. Det avgörande steget i denna assimileringprocess kom att utgöras av Tadic' domen, vilken blev den första domen vid en internationell tribunal som bekräftat att de brott som begås i interna konflikter kan jämföras med de som begås i internationella.

Den utveckling som Tadic' domen kom att utgöra möjliggjordes av de tidigare steg som tagits av FN och Internationella skiljedomstolen, ICJ. Redan i början på 1970-talet började den växande regimen av mänskliga rättigheter få ett ökat inflytande vilket ledde till att generalförsamlingen slog fast att de grundläggande humanitära principer vilka återfinns i dess resolutioner var applicerbara i alla konflikter. Även i säkerhetsrådet märktes denna utveckling då de i flera av sina resolutioner gällande interna konflikter krävde att parterna skulle efterleva den existerande humanitära rätten, utan att enbart begränsa sig till de delar direkt gällande icke-internationella konflikter. Vid ICJ kom 1986 en dom vilken slog fast att art.3 i Genèvekonventionerna utgör ett minimum och inte ett maximum för vad man bör följa i interna konflikter.²⁶

Med denna utveckling som bakgrund kom så Tadic' domen att visa att interna konflikter är betydligt mer reglerade än man tidigare antagit. Detta skedde genom att åklagarsidan valde att åtala enligt art.3 i stadgan (brott mot krigets lagar) istället för art.2 vilken kräver att man bevisar att konflikten var/är av internationellkaraktär enligt art.2 i Genèvekonventionerna. Åklagarsidan valde denna strategi utifrån teorin att brotten var grova nog att åtala oavsett vilken typ av konflikt det handlade om, en teori vilken skulle visa sig riktig då tribunalen gick på deras linje. Det prejudikat vilket domen kommit att utgöra har dels minskat det tidigare gap, vilket fanns mellan regleringen av de olika typerna av konflikter och dels har det kommit att påverka den humanitära rättens fortsatta utveckling. Detta då i princip samtliga av de traktater vilka tillkommit efter att Tadic' domen föll är applicerbara på samtliga typer av konflikter och inte som

²⁶ Boelaert-Suominen, Sonja, 2000. "The Yugoslavia Tribunal and the Common Core of Humanitarian Law Applicable to all Armed Conflicts", *Leiden Journal of International Law*, vol. 13, s. 630-632, Schindler, 2003. s. 176

tidigare begränsats till antingen interna eller internationella. Utöver detta har den nya principen även funnit sin väg in i den internationella brottsmålsdomstolens, ICC, stadga.²⁷ Vilket i sin tur kommit att resultera i att gerillaledare från svårdefinierbara, samt inhemska konflikter kan ställas inför rätta. Som exempel kan här ges de pågående processerna mot Thomas Lubanga Dyilo, gerillaledare från Demokratiska Republiken Kongo, samt Joseph Kony, gerillaledare från norra Uganda. De har båda anklagats för krigsbrott och brott mot mänskligheten utifrån domstolens stadga.²⁸

3.4.2 Sedvanerättens ökade betydelse

Den andra betydelsefulla följden som domen mot Tadic' fick var att sedvanerätten fick stor uppmärksamhet, vilket ledde till att den tidigare sedvanerätten inom icke-internationella konflikter blev nedskrivet i ICRC:s rapport "Customary International Humanitarian Law".

Flera bindande traktater och konventioner reglerar de folkrättsliga reglerna om krigets lagar, men med undantag för tilläggsprotokoll II utgjorde nästan samtliga av dessa regleringar av internationella konflikter medan icke-internationella konflikter i stor utsträckning reglerades av sedvanerätten. Inför etablerandet av ICTY poängterades av FN:s generalsekreterare Boutros Boutros-Ghali, den sedvanerättslika karaktären av flera av de konventionella reglerna, men det var först efter domen mot Tadic' som stor internationell uppmärksamhet riktades mot internationell sedvanerätt.²⁹ I domen mot Tadic' fastställde tribunalen att:

"What is inhumane, and consequently proscribed, in international wars cannot but be inhumane and inadmissible in civil strife"³⁰

Domstolens beslut att tillämpa sedvanerätten fick stor uppmärksamhet, speciellt från ICRC som senare samma år höll en konferens där ett beslut togs att skriva ner dessa regler. Rapporten "Customary International Humanitarian Law" antogs 2003 och är en över 4000 sidor lång förteckning över de sedvanerättsliga reglerna. Detta anses vara en utav de viktigaste utvecklingar inom den internationella humanitärrätten efter det kalla krigets slut. Domen mot Tadic' var således betydelsefull av två anledningar. Dels för tribunalens tolkning och tillämpning av att reglerna för internationella konflikter även gäller för icke-internationella konflikter, och dels för konsekvenserna detta fick i form av nedtecknandet av de sedvanerättsliga reglerna i ICRC:s rapport.³¹

²⁷ Boelaert-Suominen, 2000. s. 623, 653, Schindler, 2003. s. 177

²⁸ http://www.icc-cpi.int/pressrelease_details&id=202&l=en.html, 2007-01-07

²⁹ Schindler, 2003. s. 178-179

³⁰ Paragraf 119 i Decision on the Defence Motion for Interlocutory on Jurisdiction, 2 oktober 1995

³¹ Schindler, 2003. s. 179

4 Teoretisk analys

Som vi inledningsvis nämnde finns det inom internationell rätt och internationella relationer två kontrasterande teoretiska synsätt, rational choice teorin och konstruktivistisk teori, när det gäller synen på den internationella rätten samt stiftandet av den.³² I detta avsnitt kommer vi att applicera dessa teorier på vårt valda fall i syfte att genom denna tillämpning komma närmare ett svar när det gäller fallets betydelse för utvecklingen av skyddet för civila.

4.1 Tadic' fallets betydelse sett utifrån rational choice teorin

Enligt rational choice-teorin härstammar de internationella domstolarnas legitimitet ursprungligen från de stater vilka ratificerat dess stadga. Dessa stater använder sig av internationella institutioner i syfte att främja sina egna mål och institutionerna utformas därefter. Institutionerna skapas då staterna själva inte på ett effektivt sätt kan hantera uppgiften i fråga, varpå staterna väljer att delegera uppgifterna vidare. I teorin delas aktörerna in i två grupper där staterna utgör huvudaktören och de internationella domstolarna huvudaktörernas s.k. agenter. Agentens roll kan sägas vara tudelad, antingen är agenten trogen sin huvudman och följer strikt huvudaktörens riktlinjer eller så tillämpar de en egen tolkning av uppdraget som inte alltid följer huvudaktörens ursprungliga syfte.³³

Bakom staters beslut att delegera uppdrag till en agent finns en rad bakomliggande orsaker vilka enligt rational choice teorin kan delas in i fyra huvudsakliga kategorier. Det första skälet utgörs av önskan hos en stat att förbättra sitt rykte och/eller de förväntade framtida fördelar ett ratificerande kan medföra. Det är inte stadgan eller fördragets innebörd som är centralt utan statens egen vinning utgör motivet. Det andra skälet utgörs av staters önskan att hindra andra stater från att bryta mot reglerna. Detta medan man själv inte oroar sig för huruvida man själv kommer att bryta mot reglerna i framtiden. Den tredje orsaken kan ses som en variation av det andra, där syftet med ratificerandet är att demonstrera tilltron till stadgan eller fördraget samt att detta skall leda till att det ratificeras av fler stater. Även här bortses från eventuella framtida brott från den

³² van Aaken, Anne, 2006. s. 289-308

³³ Marston Danner, 2006. s. 41-42

egna sidan. Den fjärde orsaken kan ses som kontrasterande till såväl den andra som tredje då statens avsikt här är att hindra sig själv från eventuella framtida handlingar då man är orolig för vilka konsekvenser de skulle kunna få.

De fyra kategorierna behöver inte ses som helt separerade från varandra utan snarare har stater många gånger blandade motiv till varför de binder sig till internationella traktater. Viktigt att poängtera är att olika aktörer inom en stat kan ha olika motiv till varför man vill sluta sig till en viss traktat.³⁴

Trots att säkerhetsrådet vid skapandet av ICTY uttryckligen slog fast att tribunalen inte skulle kunna stifta lag så har protesterna mot Tadic' domen uteblivit. Säkerhetsrådet som huvudaktör kontrollerar ICTY's budget och deltar aktivt i utnämmandet av domare skulle teoretiskt sett kunna skära ner domstolens budget och tillsätta domare som är mer lojala till det ursprungliga syftet. Detta har inte skett och inte heller har politisk press sats på domarna trots att Tadic' domslutet gått mot de ursprungliga instruktionerna. Staterna vilka inte på förväg kunde förutse att tribunalen skulle få en lagstiftande roll har alltså kommit att godkänna dess prejudicerande roll utan protester. Vissa stater, som exempelvis Storbritannien, har till och med införlivat ICTY's prejudikat i sina militära manualer samt utbildning när det gäller den humanitära rätten. Ett införlivande vilket utgör en tydlig indikator på att staterna officiellt ser de nya prejudikaten som en del av sin policy gällande reglerna i krig.³⁵

Att staterna på detta sätt frivilligt bundit sig till de nya regler vilka domen genererat skulle enligt rational choice teorin ses som ett resultat av att de inte berör några för staterna känsliga områden. Detta skulle enligt teorin kunna förklaras med samtliga av de ovan presenterade punkterna, det blir dock svårt att utröna vilken av dem som utgjort det huvudsakliga motivet. För att kunna konstatera detta skulle det krävas en djupare analys av staternas motiv vilket vi här inte har möjlighet att göra. Vi kan dock konstatera att huruvida skyddet för civila utvecklats eller ej beror på vilket motiv staterna sett som det primära.

Detta skulle alltså innebära att man utifrån rational choice teorin skulle kunna dra följande slutsatser kring Tadic' domens konsekvenser;

1. Att om staternas bakomliggande motiv utgörs av det ovan beskrivet som orsak nummer ett så har skyddet för civila stärkts i teorin men inte i praktiken då staternas huvudsyfte utgörs av att vinna fördelar.
2. Att om det bakomliggande motivet är det som ovan beskrivits som orsak nummer två samt tre så kan skyddet ses har stärkts såväl på pappret som i praktiken om de stater vilka man får att ratificera gör det utifrån orsak nummer fyra. Om däremot staterna ratificerar utifrån orsak nummer två så har skyddet tvärtom inte anses ha stärkts då ingen har avsikten att följa reglerna.

³⁴ Ratner, Steven R., 2003. "Precommitment Theory and International Law: Starting a Conversation", *Texas Law Review*, vol. 81, nr. 7, s. 2058-2060

³⁵ Marston Danner, 2006. s. 41-45

3. Att om det bakomliggande motivet utgörs av det som ovan beskrivit som nummer fyra så har skyddet stärkts såväl i teorin som i praktiken då staterna verkligen har avsikten att reglera sitt egna framtida agerande.³⁶

Som vi tidigare nämnt kan vi inte här genomföra någon djupare analys av staternas bakomliggande motiv och därmed inte utröna vilka av de presenterade motiven, samt utslagen som dominerar. Rational choice teorin tillåter oss dock att komma till den generella slutsatsen att så länge det inte ligger i staternas egenintresse att implementera samt följa det nya regelverk samt de nya normer vilka Tadic´ domen gett upphov till så stärks inte skyddet. Viktigt att poängtera är att om det väl ligger i en stats intresse att följa de nya reglerna samt normerna så behöver det inte betyda att skyddet stärkts permanent. Staters intressen tenderar nämligen att skifta, från en dag till en annan kan en stats intresse gå från att efterleva till att istället bryta.

4.2 Tadic´ fallets betydelse sett utifrån konstruktivistisk teori

Till skillnad från rational choice teorin vilken behandlar staters intressen som givna (med egenintresset som utgångspunkt) och som förklarar aktörernas beteende med konsekvensens logik så tar konstruktivisterna sin utgångspunkt i aktörernas miljö och interagerande. Man menar att den normativa strukturen formar aktörerna och staternas identitet och intressen vilket i sin tur bidrar till skapandet eller upprätthållandet av strukturen. Regler, likt internationell rätt, som reglerar strukturen och aktörernas beteende ses alltså också bidra till konstruktionen av identitetsskapandet och definierandet av vad som utgör ett lämpligt beteende. Kort och gott vad som klassas som moraliskt rätt och fel.

Utefter detta synsätt drivs de internationella aktörerna av normer kring vad som anses lämpligt för denna aktör i situationen ifråga. Normer vilka enligt konstruktivismen utgörs av oskrivna regler kring vad som kan anses lämpligt inte enbart utifrån vilka konsekvenser de kan komma att få utan utifrån vad som kan ses moraliskt rätt. Exempelvis så förväntas inte en ”civiliserad” stat lösa en konflikt genom brukandet av våld, än mindre genom brukandet av våld riktat mot civila. Detta, enligt teorin, beror inte till största del på vilka konsekvenser ett sådant beteende skulle få utan snarare att det är ett utifrån normerna förväntat beteende från statens sida att avstå från denna typ av agerande.³⁷

³⁶ Ratner, 2003. s. 2058-2060

³⁷ Baylis, John, Smith, Steve, 2005. *The Globalization of World Politics- An Introduction to International Relations*. New York: Oxford University Press, s. 258-259, 265-266 , Björkdahl,

Vidare menar teorin att skapandet av internationella normer kan ses som en cykel i tre steg. Det första steget kännetecknas av tillkomsten av en normtreprenör, i detta fall ICTY, vilken uppmärksammar, skapar eller utvecklar nya normer. Normtreprenörens syfte är att få dessa normer allmänt accepterade. För att gå vidare till nästa steg i cykeln krävs det att ett avgörande antal stater ställer sig bakom normen. I det andra steget försöker de stater vilka antagit normerna att sprida normen vidare så att även andra stater accepterar den. Detta krävs för att man ska nå det tredje och sista steget vilket innebär att normerna når ett internationellt erkännande vilket gör att man kan säga att en ny internationellt gällande norm har skapats.

Utifrån konstruktivistisk teori kan ICTY ses ha klarat steg ett med skapandet av nya normer (se kap. 3) och man har också lyckats gå vidare till steg två då Tadic' domen inte vållat kritik internationellt, utan stater istället valt att ställa sig bakom de konsekvenser den lett till. Detta har i sin tur lett till att man nått steg tre då normerna blivit internationellt accepterade, vilket leder oss till slutsatsen att Tadic' domen lett till skapandet av nya normer vilka i sin tur förbättrat skyddet för civila i såväl internationella som icke-internationella konflikter.

Domen mot Tadic' kan i sig även ses som del i förändringen av normer i stort. Då konfliktbilden har förändrats från att ha dominerats av internationella konflikter till konflikter vars karaktär ofta är svårbedömd (och i vilka civila drabbas i allt större utsträckning) har den miljö i vilken staternas normer och identitet skapas även förändrats. Samtidigt har humanitärrettens skydd för civila inte anpassats till den nya konfliktbilden. Den förändrade miljön, i vilken skyddet för civila i konflikter brister, har nya normer uppstått. Då protester mot Tadic' domen uteblivit kan domen anses ha gett uttryck för dessa nya normer, och skyddet mot civila skulle enligt teorin därmed ha förbättrats.

5 Avslutande analys

Vi har i denna uppsats presenterat den utveckling som skett gällande skyddet för civila i icke-internationella konflikter utifrån Tadic' fallet. Vi började med att inledningsvis gå igenom det redan existerande skyddet vilket ledde oss till slutsatsen att det efter dagens konfliktbild kan ses som otillräckligt. Detta då dagens konflikter domineras av interna sådana där aktörerna utgörs av privata grupperingar (gerilla) vilka saknar en klar beslutskedja och inte har utbildats, likt reguljära trupper, i humanitär rätt. Skyddet har trots den förändrade konfliktbilden förblivit tunt fram till dess att säkerhetsrådet skapade ICTY 1993. Trots att rådet tydligt deklarerade att tribunalen inte skulle fungera lagstiftande så har ICTY lyckats bredda regleringen av interna konflikter, en utveckling vilken fastställts i form av ICC:s stadga från 1998.³⁸

Den utvidgning fallet Tadic' lett till kan sammanfattas i två punkter vilka utgör de viktigaste framstegen. Dels den nya definitionen av "väpnad konflikt" vilken innebär att man assimilerat regleringen av internationella konflikter med den av icke-internationella så att majoriteten av de traktater vilka tillkommit efter Tadic' gäller samtliga konflikter. Och dels den nya vikt vilken tillskrivs sedvanerätten vilken inneburit att man för första gången nedtecknat dessa regler i rapporten "Customary International Humanitarian Law" skriven av ICRC. Ett nedtecknande vilket av bedömaren ses som ett av de viktigaste framstegen inom den humanitära rätten sedan kalla krigets slut.

Vi har vidare analyserat ICTY och Tadic' fallets konsekvenser med hjälp av tillämpandet av två kontrasterande teorier; rational choice-teorin samt konstruktivistisk teori. Enligt den statscentrerade rational choice-teorin beror skyddets omfattning på staternas intresse vilket gör att skyddet skiftar i takt med att intressena skiftar. Detta gör att det blir svårt att dra en slutsats kring huruvida skyddet verkligen stärkts eller ej då det inte kan ses som ett permanent tillstånd. Tillskillnad från rational choice så menar konstruktivisterna att ICTY fungerat som en normtreprenör, vilken genom Tadic' fallet har skapat en ny norm kring hanterandet av interna konflikter, samt civila i dessa. En norm vilken leder konstruktivisterna till slutsatsen att skyddet förbättrats då den fått internationellt genomslag.

Båda teorierna besitter en förklaringskraft om än med vissa begränsningar. När det gäller den konstruktivistiska teorin så tenderar den att generellt diskutera normer utan att klart avgränsa vilken typ av normer det gäller, sociala, legala, politiska eller moraliska. Något som kan ses som problematiskt då det skall

³⁸ Danner Marston, 2006. s. 61, Schindler, 2003. s. 182

tillämpas på internationell rätt, detta då en strukturell ram saknas för hur man bör tolka det sociala inflytandet i det internationella samfundet och därmed kan ses som allmänt gällande.

Detta leder oss till slutsatsen att en kombination av de båda teorierna ger det bästa teoretiska verktyget för ett tolkande av Tadic' fallets konsekvenser då de kan anses komplettera varandra. Denna slutsats drar vi utifrån det faktum att ingen av teorierna på egenhand ger en tillräckligt komplex bild för att täcka in det internationella spelet kring den humanitära rätten. Att enbart dra slutsatsen att staters agerande endast drivs av egenintresset kan ses som otillräckligt då individuella aktörer med sociala och moraliska uppfattningar trots allt utgör representanterna för dessa stater vilka fattar beslut i dess namn. Stater skulle alltså kunna drivas av ett egenintresse, men samtidigt begränsas av de internationellt rådande normerna, vilket i vårt fall skulle gälla normerna kring skyddet av civila.

Vad kan vi då sammanfattningsvis komma fram till för slutsats kring Tadic' fallets betydelse för utvecklandet av skyddet för civila i icke-internationella konflikter? Man bör här göra en åtskillnad mellan dels hur skyddet tar sig uttryck i teorin, dvs. på pappret, och dels i praktiken, dvs. hur eller om det verkligen implementeras.

De förändrade normer vilka Tadic' har gett upphov till kan när det gäller teorin ses återspeglas i en rad förändringar. Bland dessa kan man lyfta fram tre huvudsakliga framsteg; införlivandet av den nya definitionen av "väpnade konflikter" i de nya traktater vilka tillkommit efter Tadic' domen, nedtecknandet av de sedvanerättsliga reglerna i ICRC:s rapport "Customary International Humanitarian Law" samt slutligen införlivandet av Tadic' domen i ICC:s stadga.

I praktiken kan skyddet ses ha stärkts genom att vissa stater, som exempelvis Storbritannien, har införlivat ICTY's prejudikat i sina militära manualer samt utbildning när det gäller den humanitära rätten. Ett införlivande vilket visar på ett intresse att från staternas sida att implementera de nya reglerna.

Ytterligare något som talar för en utveckling när det gäller det praktiska tillämpandet av reglerna är den utveckling man ser i ICC. Domstolen arbetar idag med fall där icke-statliga aktörer i icke-statliga konflikter ställs inför rätta för brott mot mänskligheten samt krigsbrott. Som exempel kan ges fallet med gerillaledaren Thomas Lubanga Dyilo från Demokratiska Republiken Kongo som skall prövas för krigsbrott i koppling till användandet av barnsoldater. Även fallet med gerillaledaren Joseph Kony från Uganda kan lyftas fram, han skall ställas inför rätta för bl.a. krigsbrott där direkta attacker mot civila samt användandet av barnsoldater inkluderas. Utöver detta förbereder domstolen i nuläget ett åtal på uppdrag av säkerhetsrådet mot en rad aktörer i den pågående konflikten i Sudan, åtal väntas väckas i februari 2007.³⁹ Denna utveckling skulle kunna visa på det faktum att aktörer i interna konflikter idag inte längre kan räkna med att agera ostört, utan att rättsreglerna även inbegriper dem.

³⁹ http://www.icc-cpi.int/pressrelease_details&id=202&l=en.html , 2007-01-07

Det vi hittills studerat såväl när det gäller det praktiska som teoretiska skyddet visar på en positiv utveckling, ett ökat skydd. Givetvis finns det även indikatorer som pekar på det motsatta, bland dessa kan nämnas USA:s skeptiska inställning till ICC, samt u-ländernas okunskap och ovilja att omfattas av det internationella regelverket. Detta skulle kunna innebära ett kraftigt försvagande av skyddet då USA idag är den enda dominerande stormakten samtidigt som det är i u-länderna som de blodigaste och mest utdragna interna konflikterna utspelas. Något som talat emot denna försvagning är det faktum att man utan USA:s samarbete kunnat driva fall som Lubangas och Konys, vilka berör interna, långdragna konflikter i två u-länder, inför ICC.

Sammanfattningsvis kan vi dra slutsatsen att man vid bedömningen av huruvida skyddet för civila utvecklats eller ej bör göra det mot bakgrund av det internationellt rådande läget. Med detta menar vi att man måste hålla i åtanke att det internationella systemet idag är långt ifrån perfekt när det gäller reglerandet och implementerandet av samtliga regler i den internationella rätten. Detta låter oss komma till slutsatsen att även om skyddet idag inte är heltäckande så har ändå Tadic´ fallet kommit att leda till ett avsevärt förbättrat läge för skyddet av civila i icke-statliga konflikter.

Viktigt att avslutningsvis poängtera är att arbetet med ett förbättrande av respekten för den humanitära rätten måste fortsätta så länge väpnade konflikter inte kan förhindras.⁴⁰

⁴⁰ Schindler, 2003. s. 188

6 Referenser

- van Aaken, Anne, 2006. ” To Do Away with International Law? Some Limits to ”The Limits of International Law”, *The European Journal of Interntional Law* vol. 17, nr. 1, 289-308.
- Abrams, Jason S., Ratner, Steven R. , 2001. *Accountability for Human Rights Atrocities in International Law*. New York: Oxford University Press.
- Baylis, John, Smith, Steve, 2005. *The Globalization of World Politics – An Introduction to International Relations*. New York: Oxford University Press.
- Björkdahl, Annika, 2002. ”Norms in International Relations: Some conceptual and Methodological Reflections”, *Cambridge Review of International Affairs* vol.15, nr.1, s. 9-23.
- Boelaert-Suominen, Sonja, 2000. ”The Yugoslavia Tribunal and the Common Core of Humanitarian Law Applicable to all Armed Conflicts”, *Leiden Journal of International Law* vol.13, s. 619-653.
- Danner Marston, Allison, 2006. ”When Courts Make Law: How the International Criminal Tribunals Recast the Laws of War”, *Vanderbilt Law Review* vol. 59, nr.1, s. 1-65.
- Ratner, Steven R, 2003. ”Precommitment Theory and International Law: Starting a Conversation”, *Texas Law Review* vol. 81, nr. 7, s. 2055-2081.
- Schindler, Dietrich, 2003. ”International Humanitarian Law: Its Remarkable Development and its Persistent Violation”, *Journal of the History of International Law* nr. 5, s. 165-188.

6.1 Juridiska dokument och resolutioner

- Geneva Convention (IV) Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War, August 12 1949.
- Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and Relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I), December 12 1977.
- Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and Relating to the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts (Protocol II), December 12 1977.
- Statute of the International Criminal Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations if International Humanitarian Law

Committed in the Territory of the Former Yugoslavia Since 1991, May 25, 1993.

Appeal, Tadic' Case No. IT-94-1-I

Appeal Chamber Judgement, Tadic' Case No. IT-94-1-I

Indictment, Tadic' Case No. IT-94-1-I

Interlocutory Appeal, Tadic' Case No. IT-94-1-I

Sentence on Appeal, Tadic' Case No. IT-94-1-I

Trial Chamber Jugement, Tadic' Case No. IT-94-1-I

Trial Chamber Sentencing Judgement, Tadic' Case No. IT-94-1-I

S.C. Res. 808, U.N. Doc. S/RES/808, February 22 1993

S.C. Res. 827, U.N. Doc. S/RES/827, May 25 1993

6.2 Webbplatser

International Criminal Court, ICC. [Elektronisk]. Tillgänglig:

http://www.icc-cpi.int/pressrelease_details&id=202&l=en.html [2007-01-07]

International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, ICTY. [Elektronisk].

Tillgänglig: <http://www.un.org/icty/cases-e/index-e.htm> , [2006-12-21]